

Nová vědecká centra

název centra (užívaná zkratka)
 ■ publikace v databázi Web of Science (počet citací článků)
 ● celková dotace

Kam šlo čtyřicet miliard. A co nesou?

MARTIN RYCHLÍK

PRAHA Představte si to: jste třeba cizinec - vědec nebo manažer -, který je zvědav, kam v Česku nakleto čtyřicet miliard na výzkum. Právě tolik investovala EU do vzniku vědeckých center za poslední čtyři roky. Je jich 48. Střediska jsou rozestata po celé republice kromě Prahy, která na ně kvůli regulím EU nedosáhla. Jak si vedou?

Ministerstvo školství, které dotyčný operační program řídí, sleduje různé ukazatele, z nichž jedním je publikační výkon, čili kolik toho vědci vydali a napsali.

Ministerstvo si ale údaje nechává pro sebe a pro vládu, kterou teď zajímá, nakolik se centra „uživí“.

„Hodnoty indikátoru publikací jsou pro centra nastaveny velmi individuálně, nelze proto jednoduše konstatovat, že centrum, které má nejvíc publikací, je nejlepší či nejhorší,“ řekla LN Petra Bartáková, náměstkyně MŠMT pro fondy.

„Počet publikací záměrně nebyl omezen jen na impaktované (z mezinárodních respektovaných časopisů – pozn. red.). Výstupy jsou též ovlivněny případným zpožděním. Proto je možné, že ně-

kteří centra mají prozatím nulové hodnoty,“ říká.

LN se na centra podívaly „zvenku“. Asi tak, jak by si vědecký výkon budoucích center excelence mapoval zahraniční zájemce o spolupráci. Připravili jsme mapu všech center s údaji, kolik stála a jaké měla ke konci listopadu ohlasy na Web of Science (WoS).

Některá centra se ještě budují, do plného provozu teprve naběhnou, ale ke konci roku 2014 už vyčerpala většinu dotace, takže se dá očekávat, že ústavy ve výstupu uvádějí i nové názvy center.

Z analýzy LN (i s výtkami k možnému přibližně deseti procentní chybovosti) začíná být zřejmé, která centra publikují poznatky, o něž se svět zajímá. Podle afiliací vědců k daným ústavům, číslům projektů a „poděkováním“ mají v databázi nejvíce publikací brněnský CEITEC (1557), olomoucké RCPTM (926) a také klinika ICRC (431).

„CEITEC je z hlediska nejen počtu, ale i kvality publikací na cestě, kdy při udržení trendu má reálnou šanci kolem roku 2020 patřit do evropské špičky,“ řekl LN operační ředitel Jiří Nantl. Přislíbené

publikace v Brně jdou nad plán (123 procent), do budoucna počítají se zhruba 450 články ročně, ale cílí hlavně na kvalitní žurnály.

Co z porovnání ve Web of Science vyplývá? „Tak jako každé srovnání, i tato evaluace nese prvky relativity. Nicméně je to všude ve světě nejrespektovanější nástroj hodnocení vědecké práce. Myslím, že v ČR by velká část vědeckých institucí mohla být hodno-

cena právě podle WoS. Stálo by to méně peněz a objektivita by byla výrazně vyšší než v případě jiných evaluací, které tu probíhají,“ sdělil LN profesor Radek Zbořil. Ten vede olomoucké RCPTM, jejichž pracím se už dostalo přes 10 tisíc citací – nejvíce ze všech center! Oproti brněnskému premiantovi však vzniklo za desetinu cenu.

„Hlavním smyslem není porovnávat, je-li lepší RCPTM, nebo

Publikačně neaktivnější vědecká centra

1. Středoevropský technologický institut (CEITEC, Brno): 1557 (5731 citací na Web of Science).
2. Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů (RCPTM, Olomouc): 926 (10 349).
3. Mezinárodní centrum klinického výzkumu (FNUSA-ICRC, Brno): 431 (1274).
4. Jihočeské výzkumné centrum akvakultury a biodiverzity hydrocenóz (CENAKVA, Vodňany): 363 (1261).
5. Biomedicina pro regionální rozvoj a lidské zdroje (ÚMTM, Olomouc): 350 (2522).

6. Centrum regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CR-Haná): 313 (2060). Centrum polymerních systémů
 7. (CPS, Zlín): 250 (589). Centrum excellence IT4
 8. Innovations (IT4I, Ostrava): 247 (258).
 9. Centrum pro aplikovanou mikrobiologii a imunologii ve veterinární medicíně (AdmireVet, Brno): 162 (665).
 10. Nové technologie pro informační společnost (NTIS, Plzeň): 156 (171).
- Pramen: LN, Web of Science

CEITEC, která publikují stovky prací s tisíckami citací. Každá taková evaluace musí vést hlavně k identifikaci těch nejslabších ústavů, které budou mít problémy s udržitelností,“ míní Zbořil.

Zajímavý výzkum produkuje třeba i rybářské středisko CENAKVA (363). „S plněním nemáme problém,“ potvrzuje děkan Otomar Linhart. Dobře si vedou i další dva z olomouckých projektů: medicínský ÚMTM docílil více než 350 článků a Centrum Haná, v němž pracuje tým šlechtitelů genomu pšenice Jaroslava Doležela, má zase 313 článků a dva tisíce citací.

„Počet publikací k loňskému 31. prosinci byl téměř dvojnásobný, než při závazné hodnotě indikátoru, při udržení průměrného impakt faktoru 4,9 (ukazatel kvality časopisu – pozn. red.). Ke konci roku 2015 očekáváme překročení závazné hodnoty o sto prací,“ řekl LN ředitel CR-Haná Ivo Frébort.

Za povšimnutí stojí přepočtené články na výši dotace. Zde si skvěle vede třeboňský Algatech, nejmenší centrum za 133 milionů. Přitom už vědci vydali přes 79 článků ve WoS. „Ke konci roku to

vypadá, že by to mohlo být 125 až 130,“ řekl LN Ondřej Prášil. „Důležitější než počet ale je, co sdělujeme a v jakých časopisech články vycházejí. Letos jsme publikovali v časopisech Plant Cell, PNAS a čerstvě přijatý je i článek do Nature Chemical Biology,“ doplňuje šéf.

Pouhé srovnání dle článků je ovšem ošidné; některé centra se mají zaměřit nejen na základní, ale i výzkum aplikovaný. Ze srovnání LN plyne, že v patentech si nejlépe vedli v ÚMTM, ale i v CDV a CVUM, tedy tam, kde v počtu textů nezaří. Zkreslení v mapě výstupů mohou způsobit i jiné afiliace autorů než přímo k danému středisku, jak upozorňuje Miloš Drdác ký z Centra excellence Telč.

Lehce vyšší hodnoty uvádí i CzechGlobe (LN dohledaných 146 článků oproti centrem uváděným 175) nebo Biocev (93 oproti 101 článku). „Podle toho, co se již dokončuje nebo je zasláno k publikaci, předpokládáme, že k 31. prosinci 2015 to bude asi 230 kousků. Jsme si zcela jisti, že v dalších letech bude naše publikační aktivita nejméně stejně dobrá,“ říká profesor Václav Horejší.